

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 6ης Δεκεμβρίου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή – Ανταγωνισμός – Συμπράξεις – Άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ – Επιλεκτική διανομή καλλυντικών πολυτελείας – Ρήτρα που απαγορεύει στους διανομείς να χρησιμοποιούν μη εξουσιοδοτημένους τρίτους στο πλαίσιο της πώλησεως μέσω διαδικτύου – Κανονισμός (ΕΕ) 330/2010 – Άρθρο 4, στοιχεία β' και γ'»

Στην υπόθεση C-230/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberlandesgericht Frankfurt am Main (εφετείο Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία) με απόφαση της 19ης Απριλίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Απριλίου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

Coty Germany GmbH

κατά

Parfümerie Akzente GmbH,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, C.G. Fernlund, A. Arabadjiev, S. Rodin και E. Regan, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Wahl

γραμματέας: X. Lopez Bancalari, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 30ής Μαρτίου 2017,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Coty Germany GmbH, εκπροσωπούμενη από τους A. Lubberger και B. Weichhaus, Rechtsanwälte,
- η Parfümerie Akzente GmbH, εκπροσωπούμενη από τους O. Spieker και M. Alber, Rechtsanwälte,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και A. Lippstreu,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Colas και την J. Bousin,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον D. Del Gaizo, avvocato dello Stato,
- η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Germeaux, επικουρούμενο από τους P. E. Partsch και T. Evans, avocats,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. Bulterman και M. de Ree, καθώς και από τον J. Langer,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Eberhard,
- η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις A. Falk, C. Meyer-Seitz και H. Shev, καθώς και από τον L. Swedenborg,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Meessen, H. Leupold και T. Χριστοφόρου,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Ιουλίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, και του άρθρου 4, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού (ΕΕ) 330/2010 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ 2010, L 102, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Coty Germany GmbH, εγκατεστημένου στη Γερμανία προμηθευτή καλλυντικών πολυτελείας, και της Parfümerie Akzente GmbH, εξουσιοδοτημένου διανομέα των εν λόγω προϊόντων, όσον αφορά την απαγόρευση που επιβλήθηκε στη δεύτερη, στο πλαίσιο συμβάσεως επιλεκτικής διανομής μεταξύ της Coty Germany και των εξουσιοδοτημένων διανομέων της, να χρησιμοποιεί κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτες επιχειρήσεις για τις διαδικτυακές πωλήσεις των προϊόντων τα οποία αφορά η σύμβαση.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Κατά την αιτιολογική σκέψη 10 του κανονισμού 330/2010, «[ο] παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να απαλλάσσει κάθετες συμφωνίες οι οποίες περιέχουν περιορισμούς που κατά πάσα πιθανότητα θα περιορίσουν τον ανταγωνισμό και θα ζημιώσουν τους καταναλωτές ή που δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη καλλίτερης αποτελεσματικότητας. Ειδικότερα, κάθετες συμφωνίες που περιέχουν ορισμένες μορφές σοβαρών περιορισμών του ανταγωνισμού, όπως η επιβολή ελάχιστων και καθορισμένων τιμών μεταπώλησης, καθώς και ορισμένες μορφές εδαφικής προστασίας, πρέπει να αποκλειστούν από το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία που θεσπίζεται με τον παρόντα κανονισμό, ανεξάρτητα από το μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων».

4 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του ως άνω κανονισμού ορίζει το «σύστημα επιλεκτικής διανομής» ως «σύστημα διανομής στο οποίο ο προμηθευτής αναλαμβάνει να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες, άμεσα ή έμμεσα, μόνο σε επιλεγμένους διανομείς με βάση ορισμένα κριτήρια και εφόσον οι διανομείς αυτοί αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μην πωλούν τα εν λόγω αγαθά ή υπηρεσίες σε μη εξουσιοδοτημένους διανομείς στη συγκεκριμένη περιοχή εντός της οποίας ο προμηθευτής εφαρμόζει το σύστημα αυτό».

5 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 3, [ΣΛΕΕ] και με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, το άρθρο 101 παράγραφος 1, [ΣΛΕΕ] κηρύσσεται ανεφάρμοστο στις κάθετες συμφωνίες.

Η εν λόγω απαλλαγή εφαρμόζεται στον βαθμό που οι εν λόγω συμφωνίες περιλαμβάνουν κάθετους περιορισμούς.»

6 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 εφαρμόζεται υπό τον όρο ότι το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή δεν υπερβαίνει το 30 % της σχετικής αγοράς στην οποία πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες και το μερίδιο αγοράς του αγοραστή δεν υπερβαίνει το 30 % της σχετικής αγοράς στην οποία αγοράζει τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες.»

7 Το άρθρο 4 του κανονισμού 330/2010, που φέρει τον τίτλο «Περιορισμοί που οδηγούν στην άρση του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία – περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας», ορίζει τα εξής:

«Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 δεν ισχύει για τις κάθετες συμφωνίες οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες που υπόκεινται στον έλεγχο των μερών, έχουν ως αντικείμενο:

[...]

β) τον περιορισμό όσον αφορά την περιοχή στην οποία, ή τους πελάτες στους οποίους, ένας αγοραστής που συμμετέχει στη συμφωνία δύναται, με την επιφύλαξη περιορισμού στον τόπο της εγκατάστασής του, να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες [...]

[...]

γ) τον περιορισμό των ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες από τα μέλη επιλεκτικού συστήματος διανομής που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο λιανικής πώλησης [...]

[...].».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

8 Η Coty Germany πωλεί καλλυντικά πολυτελείας στη Γερμανία. Μέσω ενός δικτύου επιλεκτικής διανομής διαθέτει στην αγορά ορισμένα σήματα του ως άνω τομέα, βάσει συμβάσεως επιλεκτικής διανομής την οποία χρησιμοποιούν και οι συνδεδεμένες με αυτήν επιχειρήσεις. Η σύμβαση αυτή συμπληρώνεται από διάφορες ειδικές συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την οργάνωση του εν λόγω δικτύου.

- 9 Η Parfümerie Akzente διανέμει από πολλών ετών τα προϊόντα της Coty Germany ως εξουσιοδοτημένος διανομέας, τόσο στα φυσικά της σημεία πωλήσεως όσο και μέσω του διαδικτύου. Η διαδικτυακή πώληση πραγματοποιείται εν μέρει μέσω του δικού της ηλεκτρονικού καταστήματος και εν μέρει μέσω της πλατφόρμας «amazon.de».
- 10 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, στη σύμβαση επιλεκτικής διανομής, η Coty Germany δικαιολογεί το σύστημά της επιλεκτικής διανομής ως εξής: «η φύση των σημάτων Coty Prestige επιτάσσει την επιλεκτική διανομή προς διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των σημάτων».
- 11 Συναφώς, όσον αφορά τα φυσικά σημεία πωλήσεως, η σύμβαση επιλεκτικής διανομής προβλέπει ότι κάθε σημείο πωλήσεως του διανομέα πρέπει να είναι εγκεκριμένο από την Coty Germany, για τη δε έγκριση πρέπει να έχει εκπληρωθεί μια σειρά απαιτήσεων οι οποίες απαριθμούνται στο άρθρο 2 της εν λόγω συμβάσεως και αφορούν τον περιβάλλοντα χώρο, τον εξοπλισμό και τη διαρρύθμιση των σημείων πωλήσεως.
- 12 Ειδικότερα, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 3, της συμβάσεως αυτής, «ο εξοπλισμός και η διαρρύθμιση του σημείου πωλήσεως, η προσφορά προϊόντων, η διαφήμιση και η παρουσίαση των προϊόντων στους αγοραστές πρέπει να αναδεικνύουν και να επιτείνουν τον πολυτελή χαρακτήρα των σημάτων Coty Prestige. Κατά την αξιολόγηση του κριτηρίου αυτού, λαμβάνονται υπόψη ιδίως η πρόσοψη, η εσωτερική διαμόρφωση, τα δάπεδα, η τοιχοποιία, οι οροφές, η επίπλωση και το εμβαδόν του χώρου πωλήσεων, καθώς και ο φωτισμός και η γενική εντύπωση τάξεως και καθαριότητας».
- 13 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 6, της εν λόγω συμβάσεως διευκρινίζει ότι «η σήμανση του σημείου πωλήσεως, είτε με την επωνυμία της επιχειρήσεως είτε με πρόσθετα στοιχεία ή διαφημιστικά συνθήματα της επιχειρήσεως, δεν πρέπει να δίνει την εντύπωση περιορισμένης ποικιλίας προϊόντων, χαμηλής ποιότητας εξοπλισμού ή ελλείψεων ως προς την παροχή συμβουλών, ενώ πρέπει να τοποθετείται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην επικαλύπτει τα διακοσμητικά στοιχεία και τις επιφάνειες εκθέσεως του εξουσιοδοτημένου διανομέα».
- 14 Εξάλλου, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 3, μιας συμπληρωματικής συμφωνίας των μερών σχετικά με τη διαδικτυακή πώληση, «απαγορεύεται στον εξουσιοδοτημένο διανομέα να χρησιμοποιεί άλλη επωνυμία ή να χρησιμοποιεί μη εξουσιοδοτημένη τρίτη επιχείρηση».
- 15 Κατόπιν της θέσεως σε ισχύ του κανονισμού 330/2010, η Coty Germany τροποποίησε τις συμβάσεις του δικτύου που ρύθμιζαν την επιλεκτική διανομή καθώς και την ως άνω συμπληρωματική συμφωνία, προβλέποντας στη ρήτρα I, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω συμπληρωματικής συμφωνίας ότι «επιτρέπεται στον εξουσιοδοτημένο διανομέα να προσφέρει και να πωλεί τα προϊόντα μέσω διαδικτύου, υπό τον όρο όμως ότι ασκεί τη δραστηριότητα της διαδικτυακής πωλήσεως μέσω μιας “ηλεκτρονικής βιτρίνας” του εξουσιοδοτημένου καταστήματος και ότι ο πολυτελής χαρακτήρας των προϊόντων διαφυλάσσεται». Επιπλέον, η ρήτρα I, παράγραφος 1, σημείο 3, της εν λόγω συμπληρωματικής συμφωνίας απαγορεύει ρητώς τη χρήση άλλης εμπορικής επωνυμίας καθώς και την παρέμβαση, κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω, τρίτης επιχειρήσεως η οποία δεν είναι εξουσιοδοτημένος διανομέας της Coty Prestige.
- 16 Η Parfümerie Akzente αρνήθηκε να συναινέσει στις τροποποιήσεις που επήλθαν στη σύμβαση επιλεκτικής διανομής. Η Coty Germany άσκησε αγωγή ενώπιον του πρωτοβάθμιου εθνικού δικαστηρίου προκειμένου αυτό να απαγορεύσει στην εναγόμενη της κύριας δίκης, κατ’ εφαρμογήν της εν λόγω ρήτρας I, παράγραφος 1, σημείο 3, να διανέμει τα καλυπτόμενα από το επίδικο σήμα προϊόντα μέσω της πλατφόρμας «amazon.de».

- 17 Με απόφαση της 31ης Ιουλίου 2014, το ως άνω πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την αγωγή με το σκεπτικό ότι η επίμαχη συμβατική ρήτρα αντέβαινε στο άρθρο 1 του Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (νόμου κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού) ή στο άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο εκτίμησε ότι ο σκοπός της διαφυλάξεως της εικόνας γοήτρου του σήματος δεν μπορεί να δικαιολογήσει, σύμφωνα με την απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique* (C-439/09, EU:C:2011:649), τη θέσπιση συστήματος επιλεκτικής διανομής, το οποίο είναι κατά βάση περιοριστικό του ανταγωνισμού. Εξάλλου, η ρήτρα αυτή συνιστά, κατά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', του κανονισμού 330/2010.
- 18 Επιπλέον, το πρωτοβάθμιο εθνικό δικαστήριο έκρινε ότι η εν λόγω ρήτρα δεν πληροί ούτε τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση ατομικής απαλλαγής, εφόσον δεν αποδείχθηκε ότι η προβλεπόμενη από τη ρήτρα αυτή γενική απαγόρευση διαδικτυακής πωλήσεως μέσω τρίτων πλατφορμών βελτιώνει την αποτελεσματικότητα σε βαθμό ώστε να αντισταθμίζει τα μειονεκτήματα που επάγεται για τον ανταγωνισμό ο περιορισμός των τρόπων εμπορικής διάθεσης. Εν πάση περιπτώσει, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο εκτίμησε ότι μια τέτοια γενική απαγόρευση δεν είναι αναγκαία διότι υφίστανται άλλα εξίσου κατάλληλα μέσα τα οποία περιορίζουν σε μικρότερο βαθμό τον ανταγωνισμό, όπως η εφαρμογή ειδικών ποιοτικών κριτηρίων για τις τρίτες πλατφόρμες.
- 19 Η Coty Germany εφεσίβαλε την απόφαση του πρωτοβάθμιου εθνικού δικαστηρίου ενώπιον του Oberlandesgericht Frankfurt am Main (εφετείου Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία). Στο πλαίσιο αυτό, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον είναι σύννομες βάσει του ενωσιακού δικαίου ανταγωνισμού οι υφιστάμενες μεταξύ των δύο αντιδίκων συμβατικές ρυθμίσεις.
- 20 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Oberlandesgericht Frankfurt am Main (εφετείο Φρανκφούρτης επί του Μάιν) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Μπορεί ένα επιλεκτικό σύστημα διανομής, το οποίο έχει ως αντικείμενο τη διανομή πολυτελών προϊόντων και προϊόντων γοήτρου και αποσκοπεί πρωτίστως στη διαφύλαξη της “εικόνας πολυτέλειας” των προϊόντων, να συνιστά στοιχείο ανταγωνισμού που συνάδει με το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ;
 - 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, μπορεί να συνιστά στοιχείο ανταγωνισμού που συνάδει με το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ μια γενική απαγόρευση προς τα μέλη ενός επιλεκτικού συστήματος διανομής που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο λιανικής πωλήσεως να χρησιμοποιούν, κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω, τρίτες επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση πωλήσεων μέσω διαδικτύου, χωρίς να έχει σημασία το αν στη συγκεκριμένη περίπτωση υπάρχει απόκλιση από τις θεμιτές απαιτήσεις του παραγωγού ως προς την ποιότητα;
 - 3) Έχει το άρθρο 4, στοιχείο β', του κανονισμού 330/2010 την έννοια ότι η απαγόρευση προς τα μέλη ενός επιλεκτικού συστήματος διανομής που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο λιανικής πωλήσεως να χρησιμοποιούν, κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω, τρίτες επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση πωλήσεων μέσω διαδικτύου συνιστά περιορισμό λόγω αντικειμένου όσον αφορά τον κύκλο των πελατών του εμπόρου λιανικής;
 - 4) Έχει το άρθρο 4, στοιχείο γ', του κανονισμού 330/2010 την έννοια ότι η απαγόρευση προς τα μέλη ενός επιλεκτικού συστήματος διανομής που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο λιανικής πωλήσεως να χρησιμοποιούν, κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω, τρίτες επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση πωλήσεων μέσω διαδικτύου συνιστά περιορισμό λόγω αντικειμένου των παθητικών πωλήσεων προς τους τελικούς χρήστες;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 21 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μπορεί να συμμορφώνεται στη διάταξη αυτή ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής προϊόντων πολυτελείας το οποίο αποσκοπεί πρωτίστως στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των προϊόντων αυτών.
- 22 Κατά το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.
- 23 Όσον αφορά τις συμφωνίες που συνιστούν σύστημα επιλεκτικής διανομής, το Δικαστήριο επισήμανε ότι τέτοιου είδους συμφωνίες αναγκαστικά επηρεάζουν τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά.
- 24 Πάντως, το Δικαστήριο έκρινε ότι η οργάνωση ενός δικτύου επιλεκτικής διανομής δεν εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ εφόσον η επιλογή των μεταπωλητών γίνεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ποιοτικού χαρακτήρα τα οποία καθορίζονται ομοιόμορφα έναντι όλων των δυνητικών μεταπωλητών και εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις, εφόσον οι ιδιότητες του επίμαχου προϊόντος καθιστούν αναγκαίο ένα τέτοιο δίκτυο διανομής για τη διαφύλαξη της ποιότητας και τη διασφάλιση της ορθής χρήσεως του προϊόντος και, τέλος, εφόσον τα καθοριζόμενα κριτήρια δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο (απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*, C-439/09, EU:C:2011:649, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 25 Σχετικά με το ειδικότερο ζήτημα αν η επιλεκτική διανομή μπορεί να είναι αναγκαία για τα προϊόντα πολυτελείας, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η ποιότητα τέτοιου είδους προϊόντων δεν είναι απόρροια μόνο των υλικών χαρακτηριστικών τους, αλλά και της αίγλης και της εικόνας γοήτρου που τους προσδίδουν μια αίσθηση πολυτέλειας, ότι η αίσθηση αυτή συνιστά σημαντικό στοιχείο των εν λόγω προϊόντων που ωθεί τους καταναλωτές να τα διακρίνουν από άλλα παρόμοια προϊόντα και ότι, επομένως, προσβολή της εν λόγω αισθήσεως πολυτέλειας είναι ικανή να θίξει αυτή καθαυτή την ποιότητα των ως άνω προϊόντων (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, *Copad*, C-59/08, EU:C:2009:260, σκέψεις 24 έως 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 26 Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα χαρακτηριστικά και ο τρόπος εφαρμογής ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής δύνανται αφεαυτών να διαφυλάξουν την ποιότητα και να διασφαλίσουν την ορθή χρήση τέτοιου είδους προϊόντων (απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, *Copad*, C-59/08, EU:C:2009:260, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 27 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο εκτίμησε μεταξύ άλλων ότι η οργάνωση ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής με σκοπό την παρουσίαση προϊόντων γοήτρου στο σημείο πώλησεως κατά τρόπο που να αναδεικνύει την αξία τους είναι ικανή να συμβάλει στη φήμη των εν λόγω προϊόντων και συνεπώς στη διατήρηση της αισθήσεως πολυτέλειας την οποία αποπνέουν (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, *Copad*, C-59/08, EU:C:2009:260, σκέψη 29).

- 28 Από την ως άνω νομολογία προκύπτει επομένως ότι, λόγω των χαρακτηριστικών και της φύσεώς τους, τα προϊόντα πολυτελείας ενδέχεται να έχουν ανάγκη εφαρμογής ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής προκειμένου να διαφυλαχθεί η ποιότητα και να διασφαλιστεί η ορθή χρήση τους.
- 29 Κατά συνέπεια, ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής προϊόντων πολυτελείας το οποίο αποσκοπεί πρωτίστως στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των προϊόντων αυτών είναι σύμφωνο προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ εφόσον τηρούνται οι προμνησθείσες στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως προϋποθέσεις.
- 30 Παρά τα όσα υποστηρίζουν η Parfümerie Akzente καθώς και η Γερμανική και η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση, το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από τη διαπίστωση που περιλαμβάνεται στη σκέψη 46 της αποφάσεως της 13ης Οκτωβρίου 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique* (C-439/09, EU:C:2011:649).
- 31 Ειδικότερα, η διαπίστωση αυτή πρέπει να ενταχθεί στο πλαίσιο της ως άνω αποφάσεως και να ερμηνευθεί βάσει του πλαισίου αυτού.
- 32 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, το αιτούν δικαστήριο διερωτάτο για το κατά πόσον ήταν σύμφωνο προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ όχι ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής εξεταζόμενο ως σύνολο, αλλά συγκεκριμένη συμβατική ρήτρα που είχε επιβληθεί σε εξουσιοδοτημένους διανομείς στο πλαίσιο ενός τέτοιου συστήματος και η οποία απαγόρευε πλήρως τη διαδικτυακή πώληση των προϊόντων τα οποία αφορούσε η σύμβαση. Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι τα προϊόντα τα οποία αφορούσε το επίμαχο στην εν λόγω υπόθεση σύστημα επιλεκτικής διανομής δεν ήταν προϊόντα πολυτελείας αλλά καλλυντικά και προϊόντα ατομικής περιποίησης.
- 33 Η διαπίστωση που πραγματοποιείται στη σκέψη 46 της αποφάσεως της 13ης Οκτωβρίου 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique* (C-439/09, EU:C:2011:649), εντάσσεται στο πλαίσιο των συλλογισμών που ανέπτυξε το Δικαστήριο προκειμένου να παράσχει στο αιτούν δικαστήριο της υποθέσεως εκείνης τα ερμηνευτικά στοιχεία που ήταν αναγκαία ώστε να μπορέσει αυτό να αποφανθεί επί του ζητήματος αν ο περιορισμός του ανταγωνισμού τον οποίο επαγόταν η ως άνω συμβατική ρήτρα δικαιολογούνταν από θεμιτό σκοπό και επιδίωκε τον σκοπό αυτό κατά τρόπο σύμφωνο προς την αρχή της αναλογικότητας.
- 34 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έκρινε ότι η ανάγκη διαφυλάξεως της εικόνας γοήτρου των επίμαχων καλλυντικών και προϊόντων ατομικής περιποίησης δεν συνιστούσε θεμιτή ανάγκη που να δικαιολογεί πλήρη απαγόρευση διαδικτυακής πώλησεως των προϊόντων αυτών. Η διαλαμβανόμενη στη σκέψη 46 της ως άνω αποφάσεως εκτίμηση αφορούσε συνεπώς μόνο τα προϊόντα τα οποία αφορούσε η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση και τη συμβατική ρήτρα που αποτελούσε αντικείμενο της υποθέσεως εκείνης.
- 35 Αντιθέτως, από την απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique* (C-439/09, EU:C:2011:649), δεν συνάγεται ότι η σκέψη της 46 είχε σκοπό να προβεί σε μια διακήρυξη αρχών κατά την οποία η προστασία της εικόνας πολυτέλειας παύει πλέον να είναι ικανή να δικαιολογήσει περιορισμό του ανταγωνισμού όπως είναι ο περιορισμός που προκύπτει από την ύπαρξη ενός δικτύου επιλεκτικής διανομής, όσον αφορά οποιοδήποτε προϊόν και ιδίως τα προϊόντα πολυτελείας, και να μεταβάλλει έτσι την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όπως αυτή υπενθυμίζεται στις σκέψεις 25 έως 27 της παρούσας αποφάσεως.
- 36 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι στη διάταξη αυτή συμμορφώνεται ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής προϊόντων πολυτελείας το οποίο αποσκοπεί πρωτίστως στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των προϊόντων αυτών, εφόσον η επιλογή των μεταπωλητών γίνεται βάσει

αντικειμενικών κριτηρίων ποιοτικού χαρακτήρα τα οποία καθορίζονται ομοιόμορφα έναντι όλων των δυνητικών μεταπωλητών και εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις και εφόσον τα καθοριζόμενα κριτήρια δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 37 Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε συμβατική ρήτρα όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία απαγορεύει στους εξουσιοδοτημένους διανομείς ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής προϊόντων πολυτελείας το οποίο αποσκοπεί πρωτίστως στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτελείας των προϊόντων αυτών να χρησιμοποιούν κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτες πλατφόρμες για τη διαδικτυακή πώληση των προϊόντων τα οποία αφορά η σύμβαση.
- 38 Το ερώτημα αυτό αφορά το κατά πόσον είναι σύνομη, βάσει του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, μια συγκεκριμένη ρήτρα ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής πολυτελών προϊόντων και προϊόντων γοήτρου.
- 39 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από τα όσα κρίθηκαν στο πλαίσιο του πρώτου ερωτήματος, δεδομένης της ιδιάζουσας φύσεως και των ιδιάζοντων χαρακτηριστικών των προϊόντων αυτών, ο σκοπός διαφύλαξης της συνδεόμενης με τα εν λόγω προϊόντα εικόνας πολυτελείας είναι ικανός να δικαιολογήσει την οργάνωση ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής τους.
- 40 Στο πλαίσιο ενός τέτοιου συστήματος, μια συγκεκριμένη συμβατική ρήτρα η οποία αποσκοπεί στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτελείας των οικείων προϊόντων είναι σύνομη βάσει του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις που εκτίθενται στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως.
- 41 Μολονότι στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να ελέγξει αν συμβατική ρήτρα όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία απαγορεύει τη χρήση τρίτων πλατφορμών για τη διαδικτυακή πώληση των προϊόντων τα οποία αφορά η σύμβαση, πληροί τις προϋποθέσεις αυτές, είναι πάντως έργο του Δικαστηρίου να του παράσχει συναφώς όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία του δικαίου της Ένωσης που θα του επιτρέψουν να αποφανθεί (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1980, L'Oréal, 31/80, EU:C:1980:289, σκέψη 14).
- 42 Συναφώς, δεν αμφισβητείται ότι σκοπός της επίμαχης στην κύρια δίκη συμβατικής ρήτρας είναι να διαφυλάξει την εικόνα πολυτελείας και γοήτρου των οικείων προϊόντων. Εξάλλου, από την υποβληθείσα ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι η ρήτρα αυτή είναι αντικειμενική και ενιαία και ότι εφαρμόζεται αδιακρίτως έναντι όλων των εξουσιοδοτημένων διανομέων.
- 43 Συνεπώς, πρέπει να εξακριβωθεί αν, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, η απαγόρευση από τον προμηθευτή προς τους εξουσιοδοτημένους διανομείς του να χρησιμοποιούν κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτες πλατφόρμες για τη διαδικτυακή πώληση των οικείων προϊόντων πολυτελείας τελεί σε αναλογία προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, κατά πόσον δηλαδή μια τέτοια απαγόρευση είναι πρόσφορη για να διαφυλάξει την εικόνα πολυτελείας των προϊόντων αυτών και δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του ως άνω σκοπού.
- 44 Σε ό,τι αφορά, πρώτον, την προσφορότητα της επίμαχης στην κύρια δίκη απαγορεύσεως λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου σκοπού, επισημαίνεται, πρώτον, ότι η υποχρέωση που επιβάλλεται στους εξουσιοδοτημένους διανομείς να μην πωλούν διαδικτυακά τα προϊόντα τα οποία αφορά η σύμβαση παρά μόνο μέσω των δικών τους ηλεκτρονικών καταστημάτων και η απαγόρευση προς τους εν λόγω διανομείς να χρησιμοποιούν άλλη εμπορική επωνυμία και να χρησιμοποιούν, κατά

τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω, τρίτες πλατφόρμες παρέχουν εξαρχής στον προμηθευτή την εγγύηση ότι, στο πλαίσιο της διαθέσεώς τους στο ηλεκτρονικό εμπόριο, τα προϊόντα αυτά συνδέονται αποκλειστικώς με τους εξουσιοδοτημένους διανομείς.

- 45 Εφόσον μια τέτοια σύνδεση αποτελεί ακριβώς έναν από τους σκοπούς που επιδιώκονται όποτε γίνεται χρήση ενός τέτοιου συστήματος, με την επίμαχη στην κύρια δίκη απαγόρευση επιβάλλεται ένας συνεπής λογικά περιορισμός λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του συστήματος επιλεκτικής διανομής.
- 46 Κατά συνέπεια, εφόσον, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα χαρακτηριστικά αυτά καθιστούν το σύστημα επιλεκτικής διανομής κατάλληλο μέσο για τη διαφύλαξη της συνδεόμενης με τα προϊόντα πολυτελείας εικόνας πολυτέλειας και κατά συνέπεια συμβάλλουν στη διατήρηση της ποιότητας των προϊόντων αυτών (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, *Corad*, C-59/08, EU:C:2009:260, σκέψεις 28 και 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), περιορισμός όπως αυτός τον οποίο συνεπάγεται η επίμαχη στην κύρια δίκη απαγόρευση, το αποτέλεσμα του οποίου είναι εγγενές στοιχείο των εν λόγω χαρακτηριστικών, πρέπει επίσης να θεωρείται ικανός να διαφυλάξει την ποιότητα και την εικόνα πολυτέλειας των εν λόγω προϊόντων.
- 47 Δεύτερον, η επίμαχη στην κύρια δίκη απαγόρευση παρέχει στον προμηθευτή προϊόντων πολυτελείας τη δυνατότητα να διασφαλίζει ότι τα προϊόντα του θα πωληθούν διαδικτυακώς εντός περιβάλλοντος ανταποκρινόμενου στις ποιοτικές προϋποθέσεις τις οποίες συνομολόγησε με τους εξουσιοδοτημένους διανομείς του.
- 48 Ειδικότερα, η μη τήρηση από διανομέα των ποιοτικών προϋποθέσεων τις οποίες καθόρισε ο προμηθευτής επιτρέπει στον προμηθευτή να στραφεί κατά του διανομέα επί τη βάση του υφιστάμενου μεταξύ τους συμβατικού συνδέσμου. Αντιθέτως, η απουσία συμβατικής σχέσεως μεταξύ του προμηθευτή και των τρίτων πλατφορμών εμποδίζει τον προμηθευτή να απαιτήσει, επί μιας τέτοιας βάσεως, από τις πλατφόρμες αυτές να τηρήσουν τις ποιοτικές προϋποθέσεις τις οποίες έχει επιβάλει στους εξουσιοδοτημένους διανομείς του.
- 49 Η διαδικτυακή πώληση προϊόντων πολυτελείας από πλατφόρμες οι οποίες δεν ανήκουν στο σύστημα επιλεκτικής διανομής των προϊόντων αυτών, στο πλαίσιο της οποίας ο προμηθευτής δεν έχει δυνατότητα ελέγχου των συνθηκών υπό τις οποίες πωλούνται τα προϊόντα του, ενέχει τον κίνδυνο να υποβαθμιστεί η διαδικτυακή παρουσίαση των εν λόγω προϊόντων, πράγμα ικανό να θίξει τη συνδεόμενη με τα προϊόντα αυτά εικόνα πολυτέλειας και, συνακόλουθα, την ίδια τη φύση τους.
- 50 Τρίτον, δεδομένου ότι οι πλατφόρμες αυτές αποτελούν δίαυλο για την πώληση κάθε είδους προϊόντων, το γεγονός ότι τα προϊόντα πολυτελείας δεν πωλούνται μέσω τέτοιων πλατφορμών και ότι η διαδικτυακή πώλησή τους λαμβάνει χώρα αποκλειστικώς στα ηλεκτρονικά καταστήματα των εξουσιοδοτημένων διανομέων συνεισφέρει στην εικόνα αυτή πολυτέλειας που αποπνέουν για τους καταναλωτές και, ως εκ τούτου, στη διατήρηση ενός από τα κυριότερα επιθυμητά για τους καταναλωτές χαρακτηριστικά των προϊόντων αυτών.
- 51 Συνεπώς, η απαγόρευση από προμηθευτή προϊόντων πολυτελείας προς τους εξουσιοδοτημένους διανομείς του να χρησιμοποιούν κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτες πλατφόρμες για τη διαδικτυακή πώληση των προϊόντων αυτών είναι πρόσφορη για να διαφυλάξει την εικόνα πολυτέλειας των εν λόγω προϊόντων.
- 52 Όσον αφορά, δεύτερον, το ζήτημα αν η επίμαχη στην κύρια δίκη απαγόρευση υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, επισημαίνεται, αφενός, ότι, σε αντίθεση με τη ρήτρα την οποία αφορούσε η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique* (C-439/09, EU:C:2011:649), η επίμαχη στην κύρια δίκη ρήτρα δεν απαγορεύει πλήρως στους εξουσιοδοτημένους διανομείς τη διαδικτυακή πώληση των προϊόντων

τα οποία αφορά η σύμβαση. Ειδικότερα, βάσει της ρήτηρας αυτής απαγορεύεται μόνον η διαδικτυακή πώληση των προϊόντων τα οποία αφορά η σύμβαση μέσω τρίτων πλατφορμών οι οποίες ενεργούν κατά τρόπο φανερό για τους καταναλωτές.

- 53 Επομένως, στους εξουσιοδοτημένους διανομείς επιτρέπεται να πωλούν διαδικτυακώς τα προϊόντα τα οποία αφορά η σύμβαση τόσο μέσω των δικών τους διαδικτυακών τόπων, εφόσον διαθέτουν ηλεκτρονική βιτρίνα του εξουσιοδοτημένου καταστήματος και ο πολυτελής χαρακτήρας των προϊόντων διαφυλάσσεται, όσο και μέσω μη εξουσιοδοτημένων τρίτων πλατφορμών εφόσον η παρέμβαση των πλατφορμών αυτών δεν είναι φανερή για τον καταναλωτή.
- 54 Αφετέρου, υπογραμμίζεται ότι, όπως προκύπτει από τα από 15 Σεπτεμβρίου 2016 προσωρινά αποτελέσματα της έρευνας για τον κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου την οποία διεξήγαγε η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα [101 και 102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), παρά τη σημαντική αύξηση των τρίτων πλατφορμών όσον αφορά την εμπορική διάθεση των προϊόντων των διανομέων, τα ηλεκτρονικά καταστήματα των διανομέων, τα οποία διατηρεί ποσοστό άνω του 90 % των ερωτηθέντων διανομέων, αποτελούν τον σημαντικότερο δίαυλο διανομής στο διαδικτυακό εμπόριο. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώθηκε στην τελική έκθεση της 10ης Μαΐου 2017 για την έρευνα αυτή.
- 55 Τα στοιχεία αυτά επιτρέπουν το συμπέρασμα ότι απαγόρευση χρησιμοποίησης κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτων πλατφορμών για τη διαδικτυακή πώληση προϊόντων πολυτελείας, όπως αυτή την οποία επιβάλλει η ενάγουσα της κύριας δίκης στους εξουσιοδοτημένους διανομείς της, δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για τη διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των εν λόγω προϊόντων.
- 56 Συγκεκριμένα, δεδομένης της απουσίας συμβατικής σχέσεως μεταξύ του προμηθευτή και των τρίτων πλατφορμών η οποία θα επέτρεπε στον προμηθευτή να αξιώσει από τις πλατφόρμες αυτές να τηρήσουν τις ποιοτικές προϋποθέσεις που έχει επιβάλει στους εξουσιοδοτημένους διανομείς του, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μέτρο εξίσου αποτελεσματικό με την επίμαχη στην κύρια δίκη απαγόρευση το να επιτρέπεται στους εν λόγω διανομείς να χρησιμοποιούν τέτοιες πλατφόρμες υπό την προϋπόθεση ότι αυτές πληρούν προκαθορισμένες ποιοτικές απαιτήσεις.
- 57 Εξ αυτού προκύπτει ότι, υπό την επιφύλαξη των εξακριβώσεων τις οποίες είναι έργο του αιτούντος δικαστηρίου να πραγματοποιήσει, μια τέτοια απαγόρευση είναι σύννομη βάσει του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 58 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε συμβατική ρήτρα όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία απαγορεύει στους εξουσιοδοτημένους διανομείς ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής προϊόντων πολυτελείας το οποίο αποσκοπεί πρωτίστως στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των προϊόντων αυτών να χρησιμοποιούν κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτες πλατφόρμες για τη διαδικτυακή πώληση των προϊόντων τα οποία αφορά η σύμβαση, εφόσον η ρήτρα αυτή αποσκοπεί στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των εν λόγω προϊόντων, προβλέπεται κατά τρόπο ενιαίο και εφαρμόζεται χωρίς διακρίσεις και εφόσον τελεί σε αναλογία προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, πράγμα το οποίο απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί του τρίτου και του τετάρτου ερωτήματος

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 59 Μόνο σε περίπτωση που το αιτούν δικαστήριο θα έκρινε ότι ρήτρα όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη περιορίζει τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ θα μπορούσε να τεθεί το ζήτημα αν η ρήτρα αυτή μπορεί, βάσει του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, να τύχει απαλλαγής δυνάμει του κανονισμού 330/2010. Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι δεν έχει χωρήσει υπέρβαση των κατά το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού ανώτατων μεριδίων αγοράς. Συνεπώς, η εν λόγω ρήτρα θα μπορούσε να τύχει της προβλεπόμενης στο άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού απαλλαγής.
- 60 Πάντως, ο κανονισμός 330/2010 αποκλείει από το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία ορισμένους τύπους περιορισμών που ενέχουν τον κίνδυνο να προκαλέσουν ιδιαίτερος επιζήμια για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, ανεξαρτήτως του μεριδίου αγοράς το οποίο κατέχουν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Πρόκειται για τους περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας του άρθρου 4 του εν λόγω κανονισμού.
- 61 Επομένως, η προβλεπόμενη στο άρθρο 2 του κανονισμού 330/2010 απαλλαγή κατά κατηγορία δεν μπορεί να ισχύσει για απαγόρευση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη σε περίπτωση που η απαγόρευση αυτή στοιχειοθετεί κάποιον από τους εν λόγω ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμούς.

Επί της ερμηνείας του άρθρου 4, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού 330/2010

- 62 Με το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα, τα οποία πρέπει να συνεξετασθούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4 του κανονισμού 330/2010 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, η απαγόρευση προς τα μέλη ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής προϊόντων πολυτελείας, τα οποία δραστηριοποιούνται σε επίπεδο διανομής, να χρησιμοποιούν κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτες επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση διαδικτυακών πωλήσεων συνιστά περιορισμό του κύκλου των πελατών κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', του ως άνω κανονισμού ή περιορισμό των παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού.
- 63 Κατά το άρθρο 4, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού 330/2010, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 δεν ισχύει για τις κάθετες συμφωνίες οι οποίες έχουν ως αντικείμενο είτε τον περιορισμό όσον αφορά την περιοχή στην οποία, ή τους πελάτες στους οποίους, ένας αγοραστής που συμμετέχει στη συμφωνία δύναται να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες, είτε τον περιορισμό των ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες από τα μέλη επιλεκτικού συστήματος διανομής που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο λιανικής πωλήσεων.
- 64 Πρέπει συνεπώς να εξακριβωθεί αν συμβατική ρήτρα όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη περιορίζει τον κύκλο των πελατών στους οποίους οι εξουσιοδοτημένοι διανομείς δύνανται να πωλούν τα οικεία προϊόντα πολυτελείας ή αν περιορίζει τις παθητικές πωλήσεις των εξουσιοδοτημένων διανομέων σε τελικούς χρήστες.
- 65 Συναφώς, καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι, σε αντίθεση με τη ρήτρα που αποτελούσε το αντικείμενο της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique* (C-439/09, EU:C:2011:649), η επίμαχη εν προκειμένω ρήτρα δεν απαγορεύει τη χρήση του διαδικτύου ως τρόπου διαθέσεως στην αγορά των προϊόντων τα οποία αφορά η σύμβαση, όπως εκτέθηκε στις σκέψεις 52 και 53 της παρούσας αποφάσεως.
- 66 Ακόμη, από την υποβληθείσα ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι δεν είναι δυνατόν να οριοθετηθεί, εντός της ομάδας των διαδικτυακών αγοραστών, η πελατεία τρίτων πλατφορμών.

- 67 Τέλος, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει επίσης ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση επιλεκτικής διανομής επιτρέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, στους εξουσιοδοτημένους διανομείς τη διαδικτυακή διαφήμιση σε τρίτες πλατφόρμες και τη χρήση των διαδικτυακών μηχανών αναζήτησης, οπότε, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 147 των προτάσεων του, οι πελάτες έχουν κανονικά τη δυνατότητα να ανευρίσκουν τη διαδικτυακή προσφορά των εξουσιοδοτημένων διανομέων χρησιμοποιώντας τέτοιες μηχανές αναζήτησης.
- 68 Υπ' αυτές τις συνθήκες, έστω και αν περιορίζει μια επιμέρους μορφή διαδικτυακής πώλησης, απαγόρευση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη δεν συνιστά περιορισμό του κύκλου πελατών των διανομέων, κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', του κανονισμού 330/2010 ούτε περιορισμό των παθητικών πωλήσεων των εξουσιοδοτημένων διανομέων σε τελικούς χρήστες, κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', του ως άνω κανονισμού.
- 69 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο και στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4 του κανονισμού 330/2010 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, η απαγόρευση προς τα μέλη ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής προϊόντων πολυτελείας, τα οποία δραστηριοποιούνται σε επίπεδο διανομής, να χρησιμοποιούν κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτες επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση διαδικτυακών πωλήσεων δεν συνιστά περιορισμό του κύκλου των πελατών κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', του κανονισμού αυτού ούτε περιορισμό των παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 70 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι με τη διάταξη αυτή συνάδει ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής προϊόντων πολυτελείας το οποίο αποσκοπεί πρωτίστως στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των προϊόντων αυτών, εφόσον η επιλογή των μεταπωλητών γίνεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ποιοτικού χαρακτήρα τα οποία καθορίζονται ομοιόμορφα έναντι όλων των δυνητικών μεταπωλητών και εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις και εφόσον τα καθοριζόμενα κριτήρια δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο.
- 2) Το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε συμβατική ρήτρα όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία απαγορεύει στους εξουσιοδοτημένους διανομείς ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής προϊόντων πολυτελείας το οποίο αποσκοπεί πρωτίστως στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των προϊόντων αυτών να χρησιμοποιούν κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτες πλατφόρμες για τη διαδικτυακή πώληση των προϊόντων τα οποία αφορά η σύμβαση, εφόσον η ρήτρα αυτή αποσκοπεί στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των εν λόγω προϊόντων, προβλέπεται κατά τρόπο ενιαίο και εφαρμόζεται χωρίς διακρίσεις και εφόσον τελεί σε αναλογία προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, πράγμα το οποίο απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 3) Το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 330/2010 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, η απαγόρευση προς τα μέλη ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής προϊόντων

πολυτελείας, τα οποία δραστηριοποιούνται σε επίπεδο διανομής, να χρησιμοποιούν κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτες επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση διαδικτυακών πωλήσεων δεν συνιστά περιορισμό του κύκλου των πελατών κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', του κανονισμού αυτού ούτε περιορισμό των παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού.

(υπογραφές)